

ΟΜΙΛΙΑ

ΜΕΤΑ ΤΟ ΚΑΤΑ

ΛΟΥΚΑΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΣΤ'. ΚΥΡΙΑΚΗΣ.

ῥωμ. 15, 4. « Ὅσα προεγράφη, λέγει ὁ θεοσπέσιος Παῦ-
λος, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγρά-
φη ». Μὴ παραδράμωμεν λοιπὸν μηδὲ τὸ
ζήτημα τοῦ ἰατρευθέντος ἀνεξερσύνητον,
μηδὲ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ
ἀπολυπραγμόνητον· αὐτὰ εἰσι δύο μαθή-
ματα ψυχοσωτήρια, δύο κανόνες εἰσι ψυ-
χοφελέστατοι. Τὸ ζήτημά ἐστι κανὼν
πρέπων εἰς πάντας τοὺς εὐεργετηθέντας,
ἡ ἀπόκρισίς ἐστι κανὼν κατὰλληλος εἰς
πάντας τοὺς εὐεργετήσαντας. Ὁ εὐεργε-
τηθεὶς χρέος ἔχει ἀπαραίτητον, ἵνα φανῇ
εὐχάριστος πρὸς τὸν εὐεργέτην, ἀγωνιζόμε-
νος κατὰ πάντα τρόπον, ἵνα ἀνταμείψῃ

τὴν εὐεργεσίαν. « Ἐδέετο δέ, λέγει, αὐτοῦ Λουκ. 8, 38.
ὁ ἀνὴρ, ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶ-
ναι σὺν αὐτῷ »· ἤθελεν ἵνα συζήσῃ μετὰ
τοῦ εὐεργέτου αὐτοῦ, ἵνα, ὑπηρετῶν αὐτόν,
ἀποδώσῃ τῆς εὐχαριστίας τὸ χρέος· ἐπειδὴ
δὲ οὐκ ἔστερξε τοῦτο ὁ εὐεργέτης, ἄλλον
τρόπον ἐπενόησε, δι' οὗ ἔδειξε τὴν εὐγνω-
μοσύνην τῆς ψυχῆς αὐτοῦ· ἐκήρυξεν εἰς
ὅλην τὴν πόλιν τὴν εὐεργεσίαν μετὰ πα-
σῶν τῶν εὐεργετικῶν αὐτῆς περιστάσεων·
« Ἀπῆλθε καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύττων αὐτῷ. 39.
ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ θεός ». Ὁ εὐεργέτης
χρέος ἔχει, ἵνα μὴ ζητῇ παρὰ τοῦ εὐεργε-
τηθέντος ἀμοιβήν· ἀπέλυσε, λέγει, τὸν

εὐεργετηθέντα ὁ εὐεργέτης, εἰπὼν· « Ὑπό-
 » στρεψον εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ
 » ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ θεός »· οὐ ζητῶ παρὰ σοῦ
 ἀνταπόδοσιν, ἐπίστρεψον εἰς τὸν οἶκόν σου,
 καὶ συλλογιζόμενος, ὅτι οὐκ ἐγὼ εὐεργέτη-
 σά σε, ἀλλ' ὁ θεός, διηγοῦ τὴν εὐεργεσίαν
 τοῦ θεοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἀλλαχοῦ ἐφανερῶσαμεν
 πόσον ἁμαρτάνουσιν οἱ εὐεργεταί, ὅταν
 ζητῶσι παρὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν εὐεργετη-
 θέντων τὰς ἀμοιβάς, ἀκόλουθόν ἐστιν, ἵνα
 λαλήσωμεν σήμερον περὶ τοῦ πόσον ἁμαρ-
 τάνουσιν οἱ εὐεργετούμενοι, ὅταν ἀχάριστοι
 φαίνωνται πρὸς τοὺς ἑαυτῶν εὐεργέτας.

Κατὰ τρεῖς τρόπους οἱ ἄνθρωποι φαί-
 νονται ἀχάριστοι πρὸς τοὺς εὐεργέτας· ἡ
 μὴ φροντίζοντες, ἵνα διὰ τῶν ἔργων ἀν-
 ταποδώσωσιν εἰς τὸν εὐεργέτην τῆς εὐερ-
 γείας τὸ ἀνταπόδομα· ἡ ἀμνημονοῦν-
 τες τῆς εὐεργείας, καὶ μὴδὲ καὶ τὴν
 διὰ λόγου εὐχαριστίαν προσφέροντες εἰς
 τοὺς εὐεργέτας· ἡ ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν,
 ὧν ἔλαβον, ἀνταποδίδοντες κακά. Τρεῖς
 λοιπὸν εἰσιν αἱ τάξεις τῶν ἀχαρίστων·
 οἱ δὲ ἀχάριστοι τῆς τρίτης τάξεώς εἰσι χεί-
 ρονες πάντων τῶν ἄλλων ἀχαρίστων, καὶ
 ἄνθρωποι ἀληθῶς παγκάκιστοι. Καθεὶς δὲ
 ἀχάριστος ἁμαρτάνει κατὰ τῆς φύσεως,
 κατὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, κατὰ τῶν ἰδίων
 αἰσθήσεων, καὶ κατὰ τοῦ θείου νόμου. Ἀ-
 μαρτάνει κατὰ τῆς φύσεως, ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ
 φύσις ἐστὶ διδάσκαλος τῆς εὐγνωμοσύνης·
 βλέπει τὰ ἄλογα ζῶα, πῶς γνωρίζουσι τοὺς
 τρέφοντας αὐτά, καὶ ἀκούουσι τὴν φωνὴν
 αὐτῶν, καὶ ὑποτάσσονται εἰς αὐτούς, καὶ
 περιποιῶνται ὅσον δύνανται· διὰ τοῦτο ὁ
 θεός, τὸ ἐπιχείρημα τῆς φύσεως ἀναλαβὼν,

ἤλεγχε τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀχαριστίαν, λέ-
 γων· « Ἐγὼ βοῦς τὸν κτησάμενον καὶ ἡ. 1.
 » ὄνος τὴν φάτνην τοῦ Κυρίου αὐτοῦ. ἡ. 3.
 » σραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω, καὶ ὁ λαός μου οὐ
 » συνῆκεν »· ἔπειτα διὰ τοῦ οὐαὶ ἐφάνερωσε
 τὴν φοβερὰν καταδίκην ἐκείνων, οἵτινες,
 κατὰ τοῦ νόμου τῆς φύσεως ἐξανιστάμενοι,
 γίνονται ἀχάριστοι πρὸς τοὺς εὐεργέτας·
 « Οὐαί, εἶπεν, ἔθνος ἁμαρτωλόν, λαός α. 4.
 » πλήρης ἁμαρτιῶν, σπέρμα πονηρόν, υἱοὶ
 » ἄνομοι, ἐγκατελίπατε τὸν ἅγιον τοῦ
 » Ἰσραὴλ »· Ἀμαρτάνει ὁ ἀχάριστος κατὰ
 τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἐπειδὴ ὁ μὲν νοῦς πείθει,
 μᾶλλον δὲ ἀναγκάζει καθένα, ἵνα φανῇ
 εὐχάριστος πρὸς τὸν εὐεργέτην· καθεὶς ἀ-
 κούει ἐσωτερικῶς τὸν νοῦν αὐτοῦ, λέγοντα,
 Δίκαιόν ἐστιν, ἵνα εὐχαριστήσῃς τὸν εὐερ-
 γετήσαντά σε· δίκαιόν ἐστιν, ἵνα βοηθήσῃς
 τῷ βοηθήσαντί σε, καὶ ἐλεήσῃς τὸν ἐλεήσαν-
 τά σε· ἡ δὲ θέλησις τοῦ ἀχαρίστου, ἐξα-
 νισταμένη κατὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου τοῦ νοός
 αὐτοῦ, καὶ συγκροτοῦσα κατ' αὐτοῦ ἰσχυ-
 ρὸν πόλεμον, νικᾷ τοῦ νοός τὴν ὀρθὴν κρί-
 σιν· τοῦτο δὲ ἔργον ἐστὶ βεβιασμένον καὶ
 δυναστικόν, καθὼς εἶπεν ὁ θεός διὰ στόματος
 τοῦ προφήτου Ἱερεμίου· « Ἴδου ἐλάλησας, Ἱερ. 3.
 » λέγει, καὶ ἐποίησας τὰ πονηρὰ ταῦτα, 5.
 » καὶ ἠδυνάσθης ». Ὁ ἀχάριστος καὶ ἀκούει,
 καὶ βλέπει, καὶ ψηλαφᾷ, ἢ οὕτως εἶπω,
 τὸ ὅτι οἱ ἀχάριστοι ἄνθρωποι γίνονται μι-
 σητοὶ καὶ ἀποτρόπαιοι· διότι οὐ μόνον οἱ
 εὐεργετήσαντες, ὁρῶντες τὴν ἀχαριστίαν
 αὐτῶν, παύουσι τὰς εὐεργεσίας, ἀλλὰ καὶ
 οἱ λοιποὶ, ἀποστρεφόμενοι αὐτούς, προσά-
 πτουςιν εἰς αὐτούς τὸ ἄτιμον καὶ κατη-
 σχυμμένον ὄνομα τοῦ ἀχαρίστου· αἰσθάνεται,

ὁ κατὰ το
 κατὰ
 Ματθ.
 Εὐαγγ.
 τῆς 5. Κυ-
 ριακ.
 Ομιλ.

λέγω, ὁ ἀχάριστος, ὅτι ἡ ἀχαριστία βλάπτει αὐτόν, καὶ ὁμως, ἐξανιστάμενος κατὰ τῶν ἰδίων αἰσθήσεων, προτιμᾷ τὴν ἀχαριστίαν τῆς εὐγνωμοσύνης· εἰς τούτους δὲ ἀρμόζει

Ματ. 13, ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, « Ὅτι βλέποντες οὐ » βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν » οὐδὲ συνιούσιν ». Ἐὰν δὲ ἀνοίξῃς τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον, βλέπεις, ὅτι ὁ ἀχάριστος καθ' ὑπερβολὴν ἀντιφέρεται εἰς τοὺς νόμους τοῦ θεοῦ. « Ἀγαπᾶτε, λέγει τοῦ θεοῦ ὁ » νόμος, τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν » ὁ ἀχάριστος οὐδὲ εἰς τοὺς φίλους δεικνύει ἀγάπην. « Εὐλογεῖτε, λέγει ὁ νόμος, τοὺς καταρωμέ- » νους ὑμᾶς ». ὁ ἀχάριστος οὐδὲ τοὺς εὐλογοῦντας αὐτόν εὐλογεῖ. « Καλῶς ποιεῖτε » τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς », λέγει ὁ νόμος· ὁ ἀχάριστος οὐδὲ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν ἀγαθοποιεῖ. « Προσεύχεσθε, λέγει ὁ νόμος, » ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων καὶ διωκόντων » ὑμᾶς ». ὁ ἀχάριστος οὐδὲ ὑπὲρ τῶν εὐεργετούντων καὶ προστατευόντων προσεύχεται. Οἱ ἁμαρτωλοί, λέγει ὁ θεός, ἀγαπῶσι τοὺς ἀγαπῶντας, καὶ ἀγαθοποιοῦσι τοὺς ἀγαθοποιούντας αὐτούς· ὁ ἀχάριστος ὑπερβαίνει τῶν ἁμαρτωλῶν τὴν κακίαν, ἐπεὶ οὐδὲ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν ἀγαπᾷ, οὐδὲ τοὺς ἀγαθοποιούντας ἀγαθοποιεῖ.

Ἄνθρωποι πανάθλιοι, ἡμεῖς οὐ μόνον ἀχάριστοί ἐσμεν πρὸς τοὺς εὐεργετούντας ἡμᾶς ἀνθρώπους, ἀλλ' ἀχαριστίαν δεικνύομεν καὶ πρὸς αὐτόν τὸν θεόν, ὅστις ἀκαταπαύστως διὰ μεγάλων καὶ πολλῶν καὶ παντοίων εὐεργεσιῶν ἡμᾶς εὐεργετεῖ. Ἀλλ' ἄρά γε ὁ θεός ὁ παννυπερτέλειος θέλει τὴν εὐχαριστίαν τῶν εὐεργετηθέντων, καὶ ὀργίζεται κατὰ τῶν ἀχαρίστων; Ἀκούσατε,

παρακαλῶ μετὰ προσοχῆς. Ἀληθῶς ὁ θεός ἐφάνέρωσεν ἡμῖν διὰ τοῦ προφήτου αὐτοῦ, ὅτι οὐδεμίαν ἔχει χρεῖαν τῶν ἀγαθῶν ἡμῶν. « Ὅτι τῶν ἀγαθῶν μου οὐ χρεῖαν ἔχεις »· ^{Ψαλ. 134, 1.} οὐδὲ τῆς διὰ τῶν ἔργων οὐδὲ τῆς διὰ λόγου εὐχαριστίας ἡμῶν χρήζει· καὶ ποῖαν χρεῖαν ἔχει τῆς εὐτελείας καὶ οὐδαμινότητος τῶν ἔργων ἡμῶν ὁ δημιουργός τῆς κτίσεως, ὅστις ἔχει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ παντοδυνάμου αὐτοῦ νεύματος πάντα τὰ ὀρατὰ καὶ ἀόρατα κτίσματα; ἡ ποῖαν χρεῖαν ἔχει τῆς δοξολογίας τοῦ ἀνθρώπου ὁ θεός, ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ ὑπερτέλειον ἔχων τὴν δόξαν, καὶ ἀκαταπαύστως ὑμνούμενος ὑπὸ τῶν Χερουβίμ, καὶ δοξολογούμενος ὑπὸ τῶν Σερα- ^{αὐτ. 148, 2.} φίμ, καὶ ὑπερυψούμενος ὑπὸ πασῶν τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων; ὁ οὐρανός, ἡ γῆ, ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, τὰ ἄστρα, τὸ φῶς, πάντα τὰ κτίσματα δοξολογοῦσιν αὐτόν. « Οἱ ^{αὐτ. 18, 1.} » οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν θεοῦ, ποίησιν » δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ σέρεμα ». Ἀπαθὴς δὲ ὢν ὁ θεός καὶ πάσης προσπαθείας ὑπέρτατος, οὐδόλως πάσχει, ὅταν ἡμεῖς ἀνταποδίδωμεν αὐτῷ κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν· ἐπεὶ δὴ ὁμως ἡ μὲν εὐγνωμοσύνη ἐστὶν ἀπόδειξις τῆς καλῆς ἡμῶν διαθέσεως, ἡ δὲ ἀχαριστία ἐνδειξις τῆς πονηρᾶς ἡμῶν γνώμης, διὰ τοῦτο καὶ τὴν δι' ἔργων καὶ τὴν διὰ λόγων ζητεῖ εὐχαριστίαν, καὶ ἀγανακτεῖ δὲ ὑπερβαλλόντως, ὅταν ἀνταποδίδωμεν αὐτῷ κακὰ ἀντὶ τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ.

Ἀκούσατε οὖν πόσον φανερά ζητεῖ ὁ θεός μετὰ τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ τὴν διὰ τῶν ἔργων ἡμῶν ἀντάμειψιν. Ἀπαριθμεῖ πρῶτον εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας τὰς μεγάλας εὐεργεσίας, ὅσας ἐποίησεν εἰς αὐτούς· τὰ

ἐν Αἰγύπτῳ θαυμάσια, τὴν ἀπὸ τῆς δου-
λείας τοῦ Φαραὼ ἐλευθερίαν, τὴν διὰ τῆς
Ἑρυθρᾶς θαλάσσης διάβασιν, τὴν ἐν τῷ
ὄρει Σινᾶ νομοθεσίαν, τὴν συγχώρησιν τοῦ
ἁμαρτήματος τῆς μοσχολατρείας, τὴν δω-
ρεὰν τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας καὶ τὰ ἄλλα·
ἔπειτα λέγει πρὸς αὐτούς· « Καὶ νῦν », ἡ-
γουν μετὰ τὰς εὐεργεσίας ταύτας, νῦν, ὡς
Ἰσραηλῖται, τί ζητῶ ἐγὼ παρ' ὑμῶν; ποίαν
ἀνταπόδοσιν θέλω; « Καὶ νῦν, Ἰσραὴλ;
» τί Κύριος ὁ θεός σου αἰτεῖται παρὰ
» σοῦ, ἀλλ' ἢ φοβεῖσθαι Κύριον τὸν θεόν
» σου, καὶ πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς
» αὐτοῦ, καὶ ἀγαπᾶν αὐτόν, καὶ λατρεύειν
» Κυρίῳ τῷ θεῷ σου ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς
» σου; »

Λουκ. 10,
12.

Ὅτι δὲ ζητεῖ καὶ τὴν διὰ λόγου εὐχα-
ριστίαν καὶ δοξολογίαν, φανερόν ἐστιν ἐκ
τῆς ἱστορίας τῶν δέκα λεπτῶν. Οὗτοι, ἀ-
περχόμενοι πρὸς τοὺς ἱερεῖς κατὰ τὴν
προσταγὴν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ,
καθ' ὁδὸν ἐκαθαρίσθησαν πάντες· ἐξ αὐτῶν
εἰς μὲν Σαμαρείτης τὸ γένος, ἰδὼν, ὅτι
ἐκαθαρίσθη, ὑποστρέψας, μετὰ φωνῆς με-
γάλης ἐδόξαζε τὸν θεόν, καὶ πεσὼν εἰς τὴν
γῆν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας τοῦ
εὐεργέτου αὐτοῦ, προσέφερεν αὐτῷ τὴν
πρέπουσαν εὐχαριστίαν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐννέα
ἀνεχώρησαν, καὶ τῆς εὐεργεσίας ἀμνημονή-
σαντες, οὐδεμίαν εὐχαριστίαν προσέφερον
πρὸς τὸν εὐεργετήσαντα αὐτοὺς Ἰησοῦν.
Ὅθεν τῶν μὲν ἐννέα τὴν ἀχαριστίαν ἐξήλεγ-
ξεν ὁ Ἰησοῦς, εἰπὼν « Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκα-
» θαρίσθησαν, οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; οὐχ εὐρέθη-
» σαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ
» εἰμὴ ὁ ἄλλογενὴς οὗτός; » τὸν δὲ εὐχαρί-

Λουκ. 17,
17, 18,

στον Σαμαρείτην εὐηργέτησεν ἄλλην εὐε-
ργεσίαν τῆς πρώτης πολλῶ ὑπερέραν·
« Ἀναστάς, εἶπε πρὸς αὐτόν, πορεύου, ἡ
» πίστις σου σέσωκέ σε· » ὅπερ ἐστίν,
ἔδωκεν αὐτῷ διὰ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ
τὴν αἰώνιον σωτηρίαν. Βλέπε δὲ φιλανθρω-
πίαν θεοῦ! ζητεῖ εὐχαριστίαν, ἵνα εὐεργετή-
σῃ πάλιν εὐεργεσίαν τῆς πρώτης πολλῶ
πλουσιωτέραν. Ὅταν ἡμεῖς προσφέρωμεν
αὐτῷ τὴν εὐχαριστίαν, οὐδὲν λαμβάνει,
ἐπειδὴ οὐδεμίαν ἔχει χρεῖαν· « Καὶ γὰρ
» οὐδὲ δεδοξάσαι τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ
» τῷ μέρει ἔνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δό-
» ξης »· ἀλλὰ δίδωσιν ἡμῖν πάλιν, ἐπειδὴ
ἀδαπάνητός ἐστιν ὁ θησαυρὸς τοῦ ἐλέους
καὶ τῶν θείων αὐτοῦ δωρεῶν.

Λουκ. 17,
19.

2. Κορ. 3,
10.

Φαίνεται δὲ φανερά καὶ ἐκ τῶν ἐμφαν-
τικῶν λόγων τοῦ θεοῦ καὶ ἐκ τῆς κατὰ
τῶν ἀχαρίστων φοβερᾶς αὐτοῦ τιμωρίας,
πόσον αὐτὸς ἀγανακτεῖ, ὅταν ἡμεῖς ἀντὶ
τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ καταφρονῶμεν τοὺς
θείους αὐτοῦ νόμους. Προσκαλεῖ ὁ μεγαλο-
φωνότατος Ἡσαΐας πᾶσαν τὴν κτίσιν, ἵνα
ἀκούσῃ πόσον ὁ θεός, ἀνθρωποπαθῶς λα-
λῶν, θρηνῶδεῖ καὶ προσκλαίεται διὰ τὴν
ἀχαριστίαν τῶν Ἰσραηλιτῶν· « Ἄκουε,
» λέγει, οὐρανέ, καὶ ἐνωτίζου ἡ γῆ, ὅτι
» Κύριος ἐλάλησε· τί δὲ ἐλάλησεν; « Υἱούς,
» λέγει, ἐγέννησα, καὶ ὕψωσα »· ἰδοὺ ἡ εὐ-
εργεσία· « Αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν »· ἰδοὺ ἡ
ἀχαριστία, ἀντὶ εὐγνωμοσύνης ἀθέτησις!
« Ἀνταπεδίδοσάν μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν
» καὶ ἀτεκνίαν τῇ ψυχῇ μου ». Κατὰ τὸν
αὐτόν δὲ τρόπον καὶ ὁ μέγας προφήτης
Μωϋσῆς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐκάλεσε
μάρτυρας, ὅταν εἶπε τὰ κατὰ τῶν ἀχαρί-

Ἠρ. 1,
2.

Ψαλ. 24,
14.

στων λόγια τοῦ θεοῦ καὶ τὴν κατ' αὐτῶν
 Δευτ. 32, 1. φοβερὰν αὐτοῦ ἀπόφασιν· « Πρὸσεχε, εἶπεν,
 » οὐρανέ, καὶ λαλήσω, καὶ ἀκουέτω ἡ γῆ
 » ῥήματα ἐκ στόματός μου ». Ταῦτα, λέγει,
 ὦ ἀχάριστοι, τὰ ἄνομα ἔργα ἀνταποδίδοτε
 Δευτ. 32, 6. εἰς τὸν θεόν; « Ταῦτα Κυρίῳ ἀνταποδίδο-
 » τε; Ἀλλ' ὡς καὶ ἄσπερον, τοιοῦτοτρό-
 πως ἀνταμείβεις τὸν ποιητὴν σου; « Οὕτω
 » λαὸς μωρὸς καὶ οὐχὶ σοφός; » Τίς ἐστὶν
 αὐτός, ὃν σὺ περιφρονεῖς; οὐκ ἐστὶν αὐτὸς
 ὁ πατήρ σου, καὶ ὁ κτίστης σου, καὶ ὁ ποιη-
 τὴς σου, καὶ ὁ πλάστης σου; « Οὐκ αὐτός
 » οὗτός σου πατήρ, ἐκτίσαστά σε, καὶ ἐποίη-
 » σέ σε, καὶ ἔπλασέ σε; » Ἀπαριθμήσας
 δὲ τὰς πρὸς τὸν ἀχάριστον λαὸν εὐεργεσίας
 αὐτ. 15. τοῦ θεοῦ, ἐξελέγχει αὐτὸν οὕτως· « Ἐφαγε,
 » λέγει, Ἰακώβ, καὶ ἀπελάττισεν ὁ ἡγα-
 » πημένος· ἐλιπάνθη, ἐπαχύνη, ἐπλατύνθη,
 » καὶ ἐγκατέλιπε τὸν θεὸν τὸν ποιήσαντα
 » αὐτόν, καὶ ἀπέστη ἀπὸ θεοῦ σωτῆρος αὐ-
 » τοῦ ». Μετὰ δὲ ταῦτα ἐφάνερωσε καὶ
 τὴν φοβερὰν τοῦ θεοῦ ἀγανάκτησιν κατὰ
 αὐτ. 19. τῶν ἀχαρίστων, εἰπὼν « Καὶ εἶδε Κύριος,
 » καὶ ἐξήλωσε, καὶ παρωξύνθη δι' ὀργὴν υἱῶν
 » αὐτοῦ καὶ θυγατέρων » καὶ τὴν τιμωρίαν
 αὐτ. 20. ὁμοίως· « Καὶ εἶπεν, ἀποστρέψω τὸ πρόσω-
 » πόν μου ἀπ' αὐτῶν, καὶ δεῖξω τί ἐστὶ
 » αὐτοῖς ἐπ' ἐσχάτων ἡμερῶν, ὅτι γενεὰ
 » ἐξεστραμμένη ἐστίν· υἱοί, οἷς οὐκ ἐστι
 » πίστις ἐν αὐτοῖς ». Ταῦτα δὲ οὐκ ἦσαν
 φοβερικοὶ ἀπρακτοί, ἀλλὰ τιμωρίαι θεοῦ
 ἐνεργηθεῖσαι καὶ τελειωθεῖσαι. Καὶ ὅστις
 μὲν ἀναγνώσῃ τὰς ἱστορίας, βλέπει τὴν
 ἀποστροφὴν ταύτην συμβῆσάν εἰς τὸ
 Ἰουδαϊκὸν γένος ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν,
 ἡγοῦν μετὰ τὸ πάθος καὶ τὴν ἀνάστασιν

ὅρα τὸ
 περὶ Ἰου-
 δαϊκῆς ἀ-
 λώσεως τοῦ
 Ἰωσήφ.
 βιβλ.

τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ταῖς ἡμέραις Οὐε-
 σπασιανοῦ καὶ Τίτου. Ὅστις δὲ ἀνοίξῃ τὰ
 ὄμματα, βλέπει ὀφθαλμοφανῶς τοὺς μὲν
 Ἰουδαίους εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ κόσμου
 διεσπαρμένους, καὶ βασιλείας, καὶ ἱερωσύ-
 νης, καὶ ναοῦ, καὶ θυσιῶν, καὶ προφητείας,
 καὶ παντὸς χαρίσματος γεγυμνωμένους,
 καὶ ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ ἀπομακρυμ-
 μένους· τὸ δὲ γένος τῶν ἐθνικῶν τὸ πρότε-
 ρον μωρὸν καὶ ἄσυνετον, ὡς λατρεῦον τῇ
 κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, τὰ ἔθνος, λέ-
 γων, τὸ μηδὲ ἔθνος λογιζόμενον παρὰ τῷ
 θεῷ διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτοῦ, φρόνιμον γε-
 νόμενον καὶ συνετὸν καὶ λάτρεον τοῦ ἀλη-
 θινοῦ θεοῦ, καὶ εἰσνεχθέν εἰς τὴν χάριν
 αὐτοῦ ἀντὶ τοῦ ἀπωσθέντος Ἰσραηλιτικοῦ
 λαοῦ διὰ τὴν ἀχαριστίαν αὐτοῦ εἰς αἰσχύ-
 νην καὶ παροργισμόν αὐτοῦ, καθὼς προεῖ-
 πεν ὁ θεός· « Αὐτοί, λέγει, παρεξήλωσάν Δευτ. 32,
 » με ἐπ' οὐ θεῷ, παρώξυνάν με ἐν τοῖς εἰδώ- 12.
 » λοις αὐτῶν· καὶ γὰρ παραζηλώσω αὐτούς
 » ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτω παροργιῶ
 » αὐτούς ».

Ἀλλὰ τίς, λέγεις, ἐστὶν ἐκεῖνος ὁ ἄν-
 θρωπος, ὅστις οὐ προσφέρει εἰς τὸν θεὸν καὶ
 τὴν διὰ λόγου καὶ τὴν δι' ἔργου εὐχαρι-
 στίαν; τίς ἐστὶν ἐκεῖνος ὁ ἀσυνείδητος
 ἄνθρωπος, ὅστις τολμᾷ, καὶ ἀποδίδωσιν
 εἰς τὸν θεὸν πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν; Ἡμεῖς
 εἰς τὰς καθ' ἡμέραν προσευχὰς δοξολογοῦ-
 μεν τὸν θεὸν διὰ τὰς πρὸς ἡμᾶς εὐεργεσίας
 αὐτοῦ, ψάλλοντες τὸ « Ὑμνοῦμέν σε,
 » εὐλογοῦμέν σε, προσκυνοῦμέν σε, δοξολο-
 » γοῦμέν σε, εὐχαριστοῦμέν σοι διὰ τὴν
 » μεγάλην σου δόξαν ». Ἡμεῖς εἰς αὐτὸν
 μόνον πιστεύομεν, αὐτὸν μόνον προσκυ-

νοῦμεν, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύομεν, καὶ τοὺς θεοὺς αὐτοῦ νόμους φυλάττομεν, ὅσον δυνάμεθα. Γένοιτο, Κύριε, γένοιτο! πλὴν ἐγὼ φοβοῦμαι, ὅτι πολλοί, ἵνα μὴ εἶπω πάντες, ἐσμέν ἀχάριστοι εἰς τὸν θεὸν κατὰ πάντα τρόπον.

Νικᾷ κατὰ κράτος ὁ ἀρχιστράτηγος τοὺς πολεμίους, καὶ αἶρει τρόπαιον νίκης λαμπρὸν καὶ τέλειον· αὐτός, ἀντὶ τῆς ὑψώσεως τὰ ὄμματα εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ βοήσῃ

ἡ αὐτ. 143, « Εὐλογητός Κύριος ὁ θεός μου, ὁ διδάσκων
1. » τὰς χεῖράς μου εἰς παράταξιν, καὶ τοὺς » δακτύλους μου εἰς πόλεμον », βλέπει μόνον κάτω εἰς τὴν γῆν καὶ πείθεται, ὅτι ἡ πολεμικὴ αὐτοῦ ἐπιστήμη, καὶ ἡ ἀνδρεία τοῦ δεινοῦ στρατηγοῦ, καὶ τῶν στρατιωτῶν ἡ σταθερότης κατετρόπωσε τῶν ἐχθρῶν τὸ φρόναγμα. Συγγράφει ἐκεῖνος ὁ σοφὸς βιβλίον γέμον πολυμαθείας καὶ ἐπιστήμης· οἱ ἀναγινώσκοντες αὐτὸ ἐπαινοῦσι τὰ νοήματα, τὴν φράσιν, τὴν συνθήκην, τὴν τάξιν, τὴν μέθοδον, τὴν εὐφυΐαν καὶ ἀγχίνουαν τοῦ συγγραφέως· ὁ δὲ συγγραφεὺς, ἀντὶ τῆς δοξολογήσεως τὸν θεόν, τὸν δοτῆρα τῆς σοφίας, λέγων « Μὴ ἡμῖν, Κύριε, μὴ ἡμῖν, » ἀλλ' ἡ τῷ ὀνόματί σου δὸς δόξαν, ἐπὶ τῷ » ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου », ἀρεσκέεται, καὶ περπερεύεται, καὶ ματαιοῦται, καὶ δοξάζει ἑαυτὸν ὡς σοφὸν καὶ ἐπισήμονα. Τοῦτο αὐτὸ ποιεῖ καὶ ὁ ἰατρός, ὅταν θεραπεύσῃ τὸν ἄρρώστον ἀπὸ τῆς βαρυτάτης αὐτοῦ ἀσθενείας, καὶ ὁ ῥήτωρ, ὅταν πείσῃ τοὺς ἀκροατάς, καὶ ὁ πραγματευτής, ὅταν κερδήσῃ πολλὰ ἀργύρια, καὶ ὁ γεωργός, ὅταν θερίσῃ πολλὸν καρπὸν, καὶ ὁ τεχνίτης, ὅταν καλῶς φιλοτεχνήσῃ τὸ ἔργον·

χειρὸν αὐτοῦ, καὶ πᾶς τις ἄλλος, ὅταν μικρὸν ἢ μέγα κατορθώσῃ ἔργον, ἢ ὅταν πολὺ ἢ ὀλίγον εὐτυχήσῃ, καθίεις, λέγω, τοῦτο αὐτὸ ποιεῖ, ἡγουν δοξάζει οὐχὶ τὸν θεόν, ἀλλ' ἑαυτόν. Τοῦτο δὲ τί ἄλλο ἐστὶν εἰμὴ ἀχαριστία; τί ἄλλο ἐστὶ τοῦτο εἰμὴ τὸ ὅτι οὐδὲ κἂν διὰ λόγου προσφέρομεν τὴν εὐχαριστίαν εἰς τὸν εὐεργέτην θεόν;

Ἡμεῖς, λέγετε, δοξολογοῦμεν τὸν θεὸν διὰ τῆς προσευχῆς καθ' ἐκάστην ἡμέραν. Ἀλλ' ἄρα γε προσεύχεσθε πάντες καθ' ἐκάστην ἡμέραν; πόσοι καὶ πόσοι ἀμελοῦσι παντελῶς τῆς προσευχῆς τὸ ἔργον! Ἀρά γε προσεύχεσθε, σκοπὸν ἔχοντες, ἵνα εὐχαριστήσητε τὸν θεὸν διὰ τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ; πόσοι καὶ πόσοι προσεύχονται μόνον διὰ τὴν συνήθειαν! Ἀρά γε, ὅταν προσεύχησθε, προσηλωμένος ἐστὶν ὁ νοῦς ὑμῶν εἰς τὸν θεόν; πόσοι καὶ πόσοι διὰ μὲν τῆς γλώσσης ἄσματα προσευχῆς φθέγγονται, διὰ τῆς ψυχῆς ἄτοπα νοήματα συλλογίζονται! Τοῦτο δὲ νομίζετε, ὅτι ἐστὶν ἡ εὐχαριστία ἢ εἰς τὸν θεὸν χρεωστούμενη διὰ τὰς κατὰ πᾶσαν στιγμὴν εὐεργεσίας αὐτοῦ;

Τί δὲ λέγετε διὰ τὰ ἔργα; εἰσὶν ἄρα γε τὰ ἔργα ὑμῶν ἔργα εὐχαριστίας; ἔχουσιν ἄρα τὰ ἔργα ὑμῶν ἐκεῖνο τὸ φῶς, δι' οὗ δοξάζεται ὁ θεός, κατὰ τὴν παραγγελίαν αὐτοῦ; « Οὕτω λαμψάτω, εἶπε, τὸ φῶς » ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως » ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι » τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ». Ναί, λέγετε, ἐπειδὴ ἡμεῖς εἰς μόνον τὸν ἀληθινὸν θεὸν πιστεύομεν, καὶ αὐτὸν προσκυνοῦμεν· τοῦτο δὲ ἐστὶν ἔργον καλόν

καὶ φωτεινόν. Περὶ τούτου ἀποκρίνεται·
 εἰς ὑμᾶς ὁ ἀδελφόθεος Ἰάκωβος, λέγων
 ἱερ. 2, « Σὺ πιστεύεις, ὅτι ὁ θεὸς εἷς ἐστι· καλῶς
 19. » ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ
 » φοίσσουσι. » Καλὴ ἡ πίστις, ἀλλὰ τοιαύτην
 πίστιν ἄκαρπον ἔχουσι καὶ τὰ δαιμόνια·
 αὐτ. 18. ἐὰν πιστεύῃς εἰς τὸν ἀληθινὸν θεόν, « Δεῖ-
 » ξόν μοι, λέγει, τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν
 » ἔργων σου ». Ἡμεῖς, λέγετε, φυλάττομεν,
 ὅσον δυνάμεθα, τοὺς θείους νόμους· ἀλλὰ
 ποῖα εἰσι τὰ ἔργα ἡμῶν, τὰ ὅποια δεικνύ-
 ουσιν, ὅτι φυλάττομεν τοῦ θεοῦ τοὺς νόμους;
 ποῖα ἔργα βλέπομεν τὴν σήμερον εἰς τὸν
 κόσμον; δόλους, συκοφαντίας, ψευδομαρ-
 τυρίας, προδοσίας, ἀδικίας· οὗτος ἀρπάζει
 τὸ ξένον πρᾶγμα, ἐκεῖνος ἀναβαίνει εἰς τὴν
 ξένην κλίνην, ὁ ἄλλος μισεῖ καὶ κατατρέχει
 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, τὰ τέκνα περιφρονοῦ-
 σι τοὺς γονεῖς, οἱ γονεῖς παροργίζουσι τὰ
 τέκνα, οἱ δεσπότης· δυναστεύουσι τοὺς
 δούλους, οἱ δοῦλοι οὐχ ὑποτάσσονται εἰς
 τοὺς δεσπότης, οἱ ἱερωμένοι οὐ ποιμαίνου-
 σι τὸν λαόν, ὁ λαὸς οὐκ εὐλαβεῖται τοὺς
 ἱερωμένους. Εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν ὑπὲρ
 ἄλλοτε ποτε ἀρμόζουσι τοῦ προφητάνα-
 ψαλ. 13, κτος τὰ λόγια· « Πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα
 4. » ἠχρεώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν χρησότητα,
 » οὐκ ἔστιν ἕως ενός ». Ταῦτά εἰσι τὰ φω-
 τεινὰ ἔργα; διὰ τούτων τῶν ἔργων δοξά-
 ζομεν τὸν θεόν;

Βλέπε δὲ πῶς οὐ μόνον ταῦτα πράττο-
 μεν, ἀλλὰ καὶ πονηρὰ ἀνταποδίδομεν εἰς
 τὸν θεόν ἀντὶ τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ. Τοῦ-
 τον εὐηργέτησεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ πλούτου·
 αὐτὸς δέ, ὥσπερ ὁ πλούσιος τοῦ εὐαγγε-
 λίου, δαπανᾷ τὸν πλοῦτον εἰς τὰς ἀσω-

τείας καὶ τρυφὰς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ·
 ἐκεῖνον ὑπερύψωσεν ὁ θεὸς διὰ τῆς ἀξίας
 καὶ ἐξουσίας· αὐτὸς δὲ ὑπερφηανεύεται, ὡς
 ὁ Ναβουχοδονόσορ, καταφρονεῖ καὶ δυνα-
 στεύει τοὺς ἄλλους, καὶ θέλει, ἵνα προσκυ-
 νῇται ὡς θεός· εἰς τὸν ἄλλον ἐτύπωσε
 κάλλος καὶ ὠραιότητα, αὐτὸς δὲ οὐ σω-
 φρονεῖ, ὥσπερ ὁ πάγκαλος Ἰωσήφ, ἀλλὰ
 καθίστησιν ἑαυτὸν εἰδωλὸν τῆς ἀσελγείας,
 καὶ διὰ τῆς εὐμορφίας αὐτοῦ κατακρημνί-
 ζει πολλοὺς εἰς τοῦ ἄδου τὸ πέταυρον·
 τοῦτον ἐστόλισε διὰ τοῦ χαρίσματος τῆς
 σοφίας, αὐτὸς δὲ οὐ σοφίζει τοὺς ἄλλους,
 καθὼς ὁ σοφὸς Σολομών, ἀλλὰ γίνεται
 μωρός, καὶ πολεμεῖ τὴν πίστιν καὶ τὴν
 ἐκκλησίαν· εἰς ἐκεῖνον ἔδωκε τελειότητα
 τέχνης, αὐτὸς δὲ οὐ τεχνουργεῖ ἀδόλως καὶ
 ἐντελῶς τὰ ἔργα αὐτοῦ, ὡς ὁ Βασιλεὴλ,
 ἀλλὰ γίνεται δόλιος, καὶ καπηλεύει τὰ
 ἐργόχειρα αὐτοῦ· Ἐξέτασον πῶς ὁ καθεὶς
 μετέρχεται τὸ χάρισμα καὶ τὴν εὐεργεσίαν
 τοῦ θεοῦ, καὶ τότε βλέπεις, ὅτι πολλὰ
 σπάνιοι εἰσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες διὰ τοῦ δοθέν-
 τος αὐτοῖς χαρίσματος δοξολογοῦσι τὸν
 θεόν· τότε βλέπεις, ὅτι οἱ περισσότεροι
 μετέρχονται αὐτὸ τὸ χάρισμα καὶ τὴν
 εὐεργεσίαν τοῦ θεοῦ ὡς μέσον καὶ ὄργανον,
 δι' οὗ καταφρονοῦσι τοὺς νόμους τοῦ θεοῦ,
 καὶ πράττουσι τὰ ἀμαρτήματα. Τοῦτο δὲ
 τί ἄλλο ἐστὶν εἰμὴ ἀνταπόδοσις κακῶν
 ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν;

Ἀλλ' ἐπειδὴ, λέγεις, οὐδεμίαν χρεω-
 στοῦμεν ἀνταπόδοσιν εἰς ἐκεῖνον, ὅστις
 οὐδεμίαν εὐεργεσίαν ἐποίησεν εἰς ἡμᾶς;
 φανερόν ἐστι λοιπόν, ὅτι, ὅστις οὐκ ἔλαβε
 παρὰ θεοῦ εὐεργεσίαν, ἐκεῖνος οὐδὲ εὐχα-

ριστίας ἀνταπόδοσιν χρεωστεῖ. Ἄνθρωπε, τί λέγεις; καὶ τίς ἐστὶν ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὅστις οὐκ ἔλαβε παρὰ θεοῦ εὐεργεσίαν; ὁ κληήρης, ἀποκρίνεσαι, ὁ πάμπτωχος, ὁ δυστυχέστατος, αὐτοὶ εἰσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες οὐδεμίαν εὐεργεσίαν ἔλαβον. Αὐτοὶ ἔλαβον τὸ εἶναι παρὰ θεοῦ καὶ τὴν ζωὴν, ἵνα ταλαιπωρῶνται καὶ βασανίζωνται· τοῦτο αὐτό, ὅπερ σὺ λογίζεσαι βάσανον καὶ ταλαιπωρίαν, τοῦτό ἐστὶν εὐεργεσία τοῦ θεοῦ καὶ ἔλεος· ἐὰν δὲ εἰς τοῦτο οὐ πείθεσαι, σὺ σαλεύεις πάντα τὰ θεμέλια τῆς πίστεως. Ἰνα τί, ἀδελφέ, βλέπης μόνον κάτω; ἵνα τί οὐκ ἐνατενίζῃς καὶ ἐπὶ τὰ ἄνω; οὐ πιστεύεις, ὅτι ἐστὶ ζωὴ μέλλουσα αἰώνιος, τῆς ὁποίας σκιά καὶ ὄναρ ἐστὶν ὁ παρὼν βίος; οὐχ ὁμολογεῖς, ὅτι « Ὁν ἀγαπᾷ » Κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱόν, » ὃν παραδέχεται »; οὐκ ἀκούεις τὸν δεσπότην σου, ὅστις μακαρίζει τοὺς πεινῶντας καὶ κλαίοντας, καὶ ὑπόσχεται αὐτοῖς ἀντὶ τῆς προσκαίρου πείνας καὶ τῶν ὀλίγων δακρύων τὴν αἰώνιον ἀπόλαυσιν καὶ τὴν χαρὰν τὴν ἀτελεύτητον; « Μακάριοι, εἰ- » πεν, οἱ ποιῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. » Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελά- » σετε ». Οὐκ ἀκούεις τὸν θεὸν διδάσκοντα καὶ βεβαιοῦντα, ὅτι, ὅσοι φαίνονται εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἀνθρώπων βασανιζόμενοι, ἐ- » κκεῖνοί εἰσιν οἱ κληρονόμοι τῆς ἀθανάτου βασιλείας; « Καὶ γὰρ ἐν ᾧ φει ἀνθρώπων, » λέγει, ἐὰν κολασθῶσιν, ἡ ἐλπίς αὐτῶν » ἀθανασίας πλήρης »· αὐτοί, διὰ τῆς ὀλί- » γης καὶ προσκαίρου παιδεύσεως δοκιμα- » σθέντες καὶ ἀναφανέντες ἄξιοι, λαμβάνουσιν » ἀπείρους τοῦ θεοῦ ἀνταποδόσεις. « Καὶ

Παροιμ.
3, 12.

Λουκ. 6,
21.

Σοφ. 3,
4.

αὐτ. 5.

» ὀλίγα παιδευθέντες, μεγάλα εὐεργετηθή- » σονται· ὅτι ὁ θεὸς ἐπείρασεν αὐτοὺς καὶ » εὗρεν αὐτοὺς ἄξιους ἑαυτοῦ ». Ὅσα λοι- » πὸν σὺ ὀνομάζεις ταλαιπωρίας καὶ βασά- » νους, αὐτὰ εἰσι δόξα, χαρὰ καὶ μακαριότης, αὐταὶ εἰσιν εὐεργεσίαι τοῦ πανυπεραγάθου θεοῦ καὶ δωρεαὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς πρόξενοι.

Ἐὰν δὲ ἡμεῖς διὰ τὴν στενότητα τοῦ νοός ἡμῶν οὐ κατανοῶμεν τὰ μυστήρια τοῦ πλούτου καὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώ- » σεως τοῦ θεοῦ· ἐὰν ἡμεῖς οὐ καταλαμβά- » νωμεν τὰς κρίσεις, δι' ὧν ὁ θεὸς εἰς ταύτην τὴν πρόσκαιρον ζωὴν τὸν μὲν εὐεργετῇ διὰ τῆς εὐτυχίας, τὸν δὲ τιμωρεῖ διὰ τῆς δυστυχίας, ἵνα πάντας σώσῃ, οὐδὲν παρά- » δοξον· διότι ταῦτα οὐδὲ ἐκεῖνος κατανοή- » σας, ὅστις ἀνέβη « ἕως τρίτου οὐρανοῦ καὶ » εἶδε καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἐβόα· » ὦ βάθος πλούτου, καὶ σοφίας, καὶ γνώ- » σεως θεοῦ! ὥς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα » αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ! » Τοῦτο δὲ αὐτὸς κατενόησε, καὶ περὶ τούτου τελείαν εἶχε πληροφορίαν, περὶ τοῦ ὅτι τὰ πάθη τοῦ νῦν καιροῦ, ὅταν μεθ' ὑπομονῆς ὑποφέρωνται, χωρὶς τινος ἀμφιβολίας προ- » ξενούσι τὴν αἰώνιον μακαριότητα· διὸ τότε ἔχαιρεν, ὅταν ἔπασχεν. « Νῦν χαίρω, ἔλ- » γεν, ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν ».

2. Κορ.
12, 2,
Ρωμ. 11,
33.

Κολατ. 3,
42.

Ἀγαπηταί μου ἀδελφοί, ὅταν σοχάζωμαι τὴν ἀχαριστίαν ἡμῶν, καὶ ἀκούω τὸν θεὸν φοβερίζοντα τοὺς ἀχαρίστους καὶ λέγοντα, « Πῦρ ἐκκέκαυται ἐκ τοῦ θυμοῦ μου, καυ- » θήσεται ἕως ἁδου κατωτάτου· συνάξω εἰς » αὐτοὺς κακά, καὶ τὰ βέλη μου συντελέ- » σω εἰς αὐτούς », φοβοῦμαι ναὶ καὶ τρέμω· ἀλλ' ὅταν βλέπω τὴν ἀναισθησίαν ἡμῶν

Αὐτ. 32,
22, 23.

διὰ τὴν φοβεράν ἁμαρτίαν τῆς ἀχαριστίας, τότε ἀπελπίζομαι παντελῶς. Διὰ πᾶσαν ἄλλην ἁμαρτίαν τύπτομεν τὸ στήθος, μετανοοῦμεν, κλαίομεν, ἐξομολογούμεθα, ζητοῦμεν συγχώρησιν· διὰ τὴν ἁμαρτίαν τῆς ἀχαριστίας οὐδὲ δάκρυα, οὐδὲ μετάνοια, οὐδὲ προσευχή, οὐδὲ συνειδήσεως ἔλεγχος, οὐδὲ ἐξομολόγησις. Τίς ποτε ἐξομολογεῖται τὴν πρὸς τὸν θεὸν ἢ τὴν πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀχαριστίαν; Τίς ἐξομολογεῖται, λέγων, Ἐγὼ ἔπεσα εἰς τὴν μεγάλην ἁμαρτίαν τῆς ἀχαριστίας; Τίς ποτε μετανοῶν καὶ ἐξομολογούμενος λέγει, Ἐγὼ οὐκ ἐδόξασα τὸν θεὸν διὰ τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ; ἐγὼ ἐξάνην ἀχάριστος εἰς τὸν πλησίον μου τὸν εὐεργετήσαντά με; ἐγὼ κατέστησα τὰ χαρίσματα τοῦ θεοῦ ὄργανα τῆς ἁμαρτίας; οὐδεὶς.

Θεέ μου πανοικτίρμων, ὅταν τοῦτο τὸ ^{1. Κορ. 15, 53.} παχυλὸν σῶμα ρίψῃ τὸ πάχος, καὶ ἐνδυθῇ τὴν ἀφθαρσίαν, καὶ ἀναλάβῃ τὰ ὅμματα τῆς τελείας γνώσεως ἐκείνων τῶν πραγμάτων, τὰ ὅποια νῦν βλέπει ὡς ἐν ἐσόπτρῳ, καὶ αἰνίγματι, ^{αὐτ. 13, 12.} ποία ἡ ἀπολογία μου, ὅταν, παριστάμενός ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ σου βήματος, ἴδω σε πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, καὶ γνωρίσω οὐκ ἐκ μέρους, καθὼς τὴν ὥραν ταύτην, ἀλλὰ τόσον ἐντελῶς, ὅσον καὶ αὐτὸς ἐμὲ ἐγνώρισας· ὅταν γνωρίσω, ὅτι σὺ ἐπλασάς με, καὶ ἔθηκάς μοι ὅσα, καὶ σάρκα, καὶ πνοήν, καὶ ψυχὴν, καὶ ζωὴν· ὅταν, λέγων, ἐντελῶς γνωρίσω, ὅτι διὰ τὴν σωτηρίαν μου ἔδωκας νόμους, ἀπέστειλας προφήτας, ἐκήρυξας μετάνοιαν· ὅταν γνωρίσω ἐντελῶς, ἐπὶ τοσοῦτον ἡγάπησάς με, ὥστε, ἵνα ἐλευθερώσῃς με ἀπὸ

τῆς δουλείας τοῦ διαβόλου τοῦ ἐχθροῦ μου καὶ ἀπὸ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, καὶ καταστήσῃς με υἱόν σου, ἐξαπέστειλας εἰς τὸν κόσμον τὸν μονογενῆ σου υἱόν « γενόμενον ^{Γαλ. 4, 4.} » ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον », ποία τότε ἡ ἀπολογία μου; Ποία ἡ ἀπολογία μου, ὅταν ἴδω καὶ γνωρίσω ἐντελῶς τὸν σωτῆρά μου τὸν Ἰησοῦν, τὸν θεόν μου τὸν σεσαρκωμένον, καὶ ἴδω τὸν σταυρόν, καὶ τοὺς ἡλούς, καὶ τὸν ἀκάνθινον ζέφανον, καὶ τὸ ὄξος, καὶ τὴν χολήν, καὶ τὴν λόγχην, καὶ τὴν πορφύραν, καὶ διακρίνω ἐντελῶς τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ τοὺς μώλωπας, καὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὰ τραύματα, καὶ τὸ κέντημα τῆς πλευρᾶς, ἐξ ἧς ἐξῆλθε τὸ ὕδωρ, ἵνα ἀγιάσῃ με, καὶ τὸ αἷμα, ἵνα σώσῃ με, ποία τότε ἡ ἀπολογία μου; Ὅταν βλέπω, ὅτι οὐ μόνον οὐδέποτε διὰ τῶν καλῶν ἔργων μου ἐδόξασα αὐτὸν διὰ τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ, οὐ μόνον οὐδὲ καὶ διὰ λόγου προσέφερον αὐτῷ τὴν πρέπουσαν εὐχαριστίαν, ἀλλὰ καὶ ἀνταπέδωκα αὐτῷ πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, τὸν πλοῦτον ἔδαπάνησα εἰς τὰς τρυφάς, τὴν ὑγίαν εἰς τὰς ἀσελγείας, τὴν ἀξίαν εἰς τὰς καταδυναστείας, τὴν πτωχείαν εἰς τοὺς γογγυσμούς, τὴν ἀσθένειαν εἰς τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὴν ἀποδυσπέτησιν· ὅταν βλέπω, ὅτι τὰ ὄργανα τῆς σωτηρίας ἐποίησα ὄργανα τῆς ἀπωλείας μου, καὶ ὅτι διὰ τὴν ἁμαρτίαν τῆς ἀχαριστίας μου οὐδέποτε μετενόησα, οὐδέποτε ἐξωμολογήθην, τί ποιήσω τότε, ἢ τί ἀπολογήσωμαι; Ὡς ποῖος φόβος τότε, ποία αἰσχύνη, ποία βάσανος τῆς συνειδήσεως, ποῖος ἀπελπισμός! Θε-
λυέσπλαγχνε, δὸς μετάνοιαν καὶ ἐπιστρο-

φῆν ἕως οὗ καιρὸς ἐστι. Παντοδύναμε, | λην ἀρετὴν τῆς εὐγνωμοσύνης· Κύριε τοῦ
φύτρευσον εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν τὴν μεγά- | ἐλέους, ἐλέησον τὸ πλάσμα σου. Ἀμήν.

